

ישראל מול רצועת עזה: שחיקה שיטתית של חמאס מבלי להיכנס למערכה רחבה

18.03.2026 | יוסי אמרוסי written by

עיקרי הדברים

- חמאס ספג בשנתיים וחצי האחרונות פגיעה קשה ביכולותיו הצבאיות ובמנגנוני שלטונו.
- עם זאת, ההתפתחויות האחרונות מצביעות על מגמה של שיקום הדרגתי של יכולות הארגון ושל משילותו באזורים שבהם הוא מצליח לפעול.
- במקביל מתנהלת מערכה עצימה בזירה הצפונית והאזורית מול חיזבאללה ואיראן הכוללת גם מעורבות משמעותית של ארה"ב.
- מציאות זו יוצרת מגבלות משאבים עבור ישראל, ומחייבת קביעת סדר עדיפויות אסטרטגי ברור.
- האיום המרכזי על ביטחון מדינת ישראל מצוי כיום בזירה הצפונית ובמערכה האזורית מול איראן.
- פתיחה מחדש של מערכה רחבה ברצועת עזה עלולה להסיט משאבים צבאיים ומודיעניים מהזירה המרכזית, ואף לפגוע בתיאום האסטרטגי עם ארה"ב ובקואליציה האזורית הנבנית מול איראן.
- מומלץ לאמץ אסטרטגיה של לחץ צבאי מתמשך בעצימות נמוכה שמטרתה לשחוק את חמאס, לפגוע בהתעצמותו ולהחליש את משילותו מבלי להיגרר למערכה רחבת היקף נוספת.

מבוא

המערכה שפרצה בעקבות מתקפת 7 באוקטובר אינה מתנהלת רק בזירת עזה. מדובר בעימות רחב יותר בין ישראל לבין איראן ובעלות בריתה במסגרת האסטרטגיה האיראנית לבניית טבעת אש סביב ישראל. במסגרת אסטרטגיה זו פועלות שלוחות איראן ליצור לחץ צבאי מתמשך על ישראל מזירות מספר במקביל במטרה לשחוק את יכולת ההרתעה שלה ולפגוע ביציבותה האסטרטגית.

מלחמת "חרבות ברזל" פגעה קשות בחמאס, אך לא הביאה לקריסתו. במקביל התעצמה המערכה בזירה הצפונית והאזורית מול חיזבאללה ואיראן והפכה למוקד האסטרטגי המרכזי של ישראל. במציאות של ריבוי זירות ישראל נדרשת לקבוע סדר עדיפויות ברור ולגבש מדיניות שתמנע את שיקום כוחו של חמאס מבלי להסיט משאבים מן המערכה המרכזית.

הרקע האסטרטגי

מלחמת "חרבות ברזל" פרצה בעקבות מתקפת הטרור רחבת ההיקף של חמאס ב-7 באוקטובר 2023. במהלך המתקפה חדרו אלפי מחבלים ליישובי הדרום, ביצעו טבח המוני באזרחים ובחיילים וחטפו מאות בני אדם לרצועת עזה. בתגובה פתחה ישראל במערכה צבאית רחבת היקף שמטרותיה היו פירוק היכולות הצבאיות של חמאס, פגיעה במנגנוני שלטון, השבת החטופים ויצירת מציאות ביטחונית חדשה שתמנע מתקפה דומה בעתיד.

במשך קרוב לשנתיים הפעיל צה"ל תמרון קרקעי רחב בצפון הרצועה, ובהמשך גם בדרומה. במסגרת הלחימה נהרסו תשתיות טרור רבות ובהן מערכי מנהרות, מתקני פיקוד ושליטה ומחסני נשק. אלפי מחבלים חוסלו ובהם מפקדים בכירים, ביניהם יחיא סינוואר ומוחמד דף, וכן מפקדי יחידות הנוחבה שהיו מעורבים במתקפת 7 באוקטובר.

במקביל יצרה ישראל מציאות ביטחונית חדשה ברצועה. לצה"ל יש כיום שליטה מבצעית בחלקים נרחבים מהרצועה, ומערך מוצבים שהוקם לאורך קו הביטחון החדש במטרה למנוע חדירות עתידיות ולשמר חופש פעולה מבצעי. למרות הפגיעה הקשה שספג הארגון, חמאס לא קרס לחלוטין. בשנה האחרונה ניכרים סימנים לכך שהארגון פועל באופן שיטתי לשיקום יכולותיו.

המצב הנוכחי ברצועת עזה

התמונה ברצועת עזה מורכבת. מצד אחד ישראל ממשיכה להפעיל לחץ צבאי ממוקד המבוסס על מודיעין מדויק. בתקופה האחרונה בוצעו סיכולים ממוקדים שבמסגרתם חוסלו פעילי חמאס ומפקדים מקומיים. צה"ל מחזיק מערך מוצבים לאורך גבול הרצועה החדש וממשיך לפעול מודיעינית וצבאית נגד ניסיונות ההתעצמות של הארגון.

עם זאת, במקביל ניכרים סימני התאוששות מצד חמאס. חטיבת הנוחבה של מחנות המרכז חזרה לפעול ככוח אורגני. הארגון חידש אימונים צבאיים ומתבצעת בנייה מחודשת של מערכי מנהרות ושיקום מנהרות שנהרסו. ישנו מידע המלמד גם על חזרה לייצור רקטות. בנוסף לסימני ההתאוששות האלה, רשויות מקומיות ברצועה חזרו לפעול תחת שליטת חמאס ובאזורים שונים חזרו להופיע סיורי חמושים המפגינים שליטה ומשילות.

ההקשר האסטרטגי האזורי

המדיניות הישראלית כלפי רצועת עזה אינה יכולה להיקבע במנותק מן המציאות האזורית הרחבה. איראן פועלת מזה שנים לבניית טבעת אש סביב ישראל באמצעות שלוחות אזוריות ובהן חיזבאללה בלבנון, מיליציות שיעיות במזרח התיכון וארגוני טרור נוספים. אסטרטגיה זו נועדה ליצור לחץ צבאי מתמשך על ישראל מכמה זירות במקביל ולשחוק את יכולת ההרתעה שלה, ובו בזמן לאפשר לאיראן להשלים מרוץ לנשק גרעיני. מאז פרוץ המלחמה התעצמו במיוחד הזירה

הצפונית והאזורית. העימות עם חיזבאללה והמערכה הרחבה מול איראן הפכו למוקד האסטרטגי המרכזי של ישראל.

במצב עניינים זה, מערכה רחבה נוספת ברצועת עזה עלולה ליצור פיזור מאמץ אסטרטגי ולהסיט משאבים מן הזירה המרכזית ² איראן. בנוסף, מהלך כזה עלול לפגוע בתיאום האסטרטגי עם ארה"ב (תוכנית 20 הנקודות של טראמפ) ובשיתוף הפעולה האזורי הנבנה מול איראן.

ההקשר המדיני

לצד השיקולים הצבאיים, ישראל פועלת גם במסגרת מציאות מדינית מורכבת. בזירה הבינלאומית נדונות יוזמות שונות להסדרים אזוריים רחבים ובהן רעיונות הקשורים ליוזמות מדיניות שהוצגו בעבר על ידי ממשל טראמפ. גם אם יוזמות אלו אינן צפויות להתממש בטווח הקצר, עצם קיומן מחייב את ישראל לשמור על מרחב תמרון מדיני ולא לנקוט צעדים העלולים לחסום אפשרויות להסדרים אזוריים עתידיים.

חלופות מדיניות

1. כיבוש מלא מחדש של הרצועה עשוי לפגוע ביכולות חמאס, אך הוא דורש הקצאת משאבים צבאיים ומדיניים רחבים לאורך זמן ואינו מתאים למציאות של ריבוי זירות, וכמובן אינו תואם את ההבנות של מדינת ישראל עם ממשל טראמפ.
2. מדיניות של הכלה וניהול הסכסוך כפי שננקטה בעבר מאפשרת לחמאס לשקם בהדרגה את כוחו, ועלולה לשחזר את התנאים שהובילו למתקפת השבעה באוקטובר.
3. החלופה המועדפת היא לחץ צבאי מתמשך בעצימות נמוכה. מדיניות זו מבוססת על שחיקה שיטתית של חמאס מבלי להיכנס למערכה רחבת היקף.

המלצות מדיניות

ישראל צריכה לאמץ מדיניות ברורה של לחץ צבאי מתמשך ברצועת עזה שמטרתה למנוע את שיקום כוחו של חמאס. יש לשמר חופש פעולה צבאי מלא ברצועה ולפעול באופן שיטתי נגד כל ניסיון להתעצמות צבאית של הארגון. יש להימנע בשלב זה ממערכה רחבת היקף נוספת בעזה שעלולה להסיט משאבים מן המערכה האסטרטגית המרכזית מול איראן וחיזבאללה.

סיכום

רצועת עזה אינה עוד מוקד הלחימה המרכזי של ישראל, אך היא גם אינה זירה שניתן להתעלם ממנה. חמאס פועל באופן שיטתי לשיקום כוחו, ולכן נדרש מאמץ מתמשך למנוע את התעצמותו מחדש. במציאות של ריבוי זירות האתגר של ישראל הוא למנוע את שיקומו של חמאס תוך שמירה על משאבים צבאיים למאבק האסטרטגי המרכזי בזירה האזורית.

מדיניות של לחץ צבאי מתמשך בעצימות נמוכה מאפשרת להשיג מטרה זו תוך שמירה על חופש

פעולה צבאי ועל גמישות מדינית.

האתגר של ישראל אינו רק למנוע את שיקומו של חמאס, אלא גם לשמור על סדר עדיפויות אסטרטגי נכון. מדיניות שקולה תאפשר להמשיך לשחוק את חמאס בעזה, תוך שמירה על עיקר המאמץ הלאומי במאבק האזורי מול איראן.